

มาตรฐานการปฏิบัติงาน (SOP)

มาตรฐานการปฏิบัติงาน : สำหรับการดำเนินงานดูแลส่งเสริม สุขภาพอนามัยแม่และเด็ก	ชื่อกระบวนการ : การปฏิบัติงานขับเคลื่อนตัวชี้วัด
	ผู้จัดทำ : สถาบันพัฒนาสุขภาวะเขตเมือง กลุ่มงานพัฒนาสุขภาวะสตรี เด็กปฐมวัย และครอบครัว
	ชื่อตัวชี้วัด : 1.1 ระดับความสำเร็จของการขับเคลื่อนการดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพ กลุ่มสตรีและเด็กปฐมวัยเขตเมือง

1. วัตถุประสงค์ (Objectives)

1. เพื่อใช้เป็นแนวทางการปฏิบัติงาน การนิเทศติดตาม การประเมิน และควบคุมกำกับกระบวนการปฏิบัติงานให้มีคุณภาพสอดคล้องไปในแนวทางเดียวกันสำหรับการดำเนินงานดูแลส่งเสริมสุขภาพอนามัยแม่และเด็ก
2. เพื่อใช้เป็นเอกสารอ้างอิงในการปฏิบัติงานด้านการดูแลส่งเสริมสุขภาพอนามัยแม่และเด็ก

2. ขอบเขต (Scope)

คู่มือมาตรฐานการปฏิบัติงานฉบับนี้ เป็นการแสดงกระบวนการปฏิบัติงานการขับเคลื่อนการดำเนินงานพัฒนาการเด็กปฐมวัยให้กับผู้ที่เกี่ยวข้อง ให้ครอบคลุมการอภิบาลระบบส่งเสริม สุขภาพและระบบอนามัยสิ่งแวดล้อม ภายใต้ภารกิจของกรมอนามัย

การขับเคลื่อนการดำเนินงานโดยใช้กลไก PIRAB ดังนี้

P : Partner ชักชวนภาคประชาชน และภาคีเครือข่ายพันธมิตรทุกภาคส่วน

I : Invest สนับสนุน ส่งเสริมให้ภาคประชาชนออกแบบโครงการหรือกิจกรรม และกระตุ้นให้เกิดการลงทุน

R : Regulate and Legislate ใช้การตรากฎและออกกฎหมาย เพื่อคุ้มครองประชาชนจากความเสียดังกล่าวทุกด้าน

A : Advocate การชี้ชวน ชูประเด็น และสนับสนุน ประชาชนและภาคีเครือข่ายทุกระดับให้ความสำคัญกับการส่งเสริมสุขภาพเด็กปฐมวัย สร้างการทำงานร่วมกัน

B : Build Capacity พัฒนาศักยภาพบุคลากรทุกภาคส่วนให้สามารถพัฒนานโยบายที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพเด็กปฐมวัย

โดยมีเป้าหมายการดำเนินงานกลุ่มมารดา เด็กปฐมวัยและครอบครัว ดังนี้

1. สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยสังกัด กรมกิจการเด็กและเยาวชน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
2. โรงเรียนเอกชนระดับชั้นอนุบาล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงาน
3. ครูผู้ดูแลเด็ก และพ่อแม่ ผู้ปกครองของเด็กปฐมวัย ในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย
4. ชุมชนที่อยู่พื้นที่ใกล้เคียงสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย

5. พื้นที่นำร่องในการพัฒนารูปแบบการส่งเสริมครอบครัวเข้มแข็งด้านการดูแลสุขภาพเด็กปฐมวัย
6. หน่วยบริการสุขภาพที่ดูแลรับผิดชอบและอยู่ในพื้นที่ใกล้เคียงกับสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย

กิจกรรมสำคัญตามโครงการ ประจำปีงบประมาณ 2566 มีดังนี้

๑. ประชุมเชิงปฏิบัติการพัฒนากลไกความร่วมมือภาคีเครือข่ายแบบบูรณาการ เพื่อส่งเสริมการเกิดอย่างมีคุณภาพ ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร
๒. ขยายเครือข่ายการพัฒนาสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยรอบรู้ด้านสุขภาพ ๔D ส่งเสริมการเติบโตอย่างมีคุณภาพ
  - ๒.๑ ประชุมเชิงปฏิบัติการถ่ายทอดกระบวนการวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศของพื้นที่ต้นแบบเสริมสร้างความรอบรู้การส่งเสริมสุขภาพะเด็กปฐมวัยด้วยหลัก ๔D
  - ๒.๒ ประชุมเชิงปฏิบัติการพัฒนาศักยภาพภาคีเครือข่ายยกระดับสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยด้านสุขภาพ ๔D (ขยายเครือข่ายใหม่)
  - ๒.๓ ประชุมเชิงปฏิบัติการศึกษา/เรียนรู้แนวทางการยกระดับสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยด้านสุขภาพ๔D
  - ๒.๔ ประชุมเชิงปฏิบัติการบูรณาการความร่วมมือและพัฒนาเครื่องมือนวัตกรรมเสริมสร้างความรอบรู้การส่งเสริมสุขภาพะเด็กปฐมวัยด้วยหลัก ๔D
  - ๒.๕ ประชุมเชิงปฏิบัติการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานยกระดับสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยด้านสุขภาพ ๔D
๓. พัฒนาศักยภาพภาคีเครือข่ายด้านครอบครัว เพื่อสร้างครอบครัวรอบรู้ด้านสุขภาพสู่ครอบครัวเข้มแข็ง
  - ๓.๑ ประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาครอบครัวรอบรู้ด้านสุขภาพสู่ครอบครัวเข้มแข็ง
  - ๓.๒ ประชุมเชิงปฏิบัติการศึกษาบริบทครอบครัวและสุขภาพะด้านแม่และเด็กในชุมชนร่มเกล้า
  - ๓.๓ ประชุมเชิงปฏิบัติการพัฒนาหลักสูตรสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพแม่และเด็ก
๔. ขยายหลักสูตรสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพมารดาและเด็กปฐมวัย
  - ๔.๑ ประชุมเชิงปฏิบัติการพัฒนาหลักสูตรสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพแม่และเด็ก

3. คำจำกัดความ (Definition)

เด็กปฐมวัย หมายถึง เด็กวัยก่อนเข้าศึกษาชั้นประถมศึกษาพื้นที่กรุงเทพมหานคร

ครอบครัวต้นแบบรอบรู้ด้านสุขภาพ หมายถึง ครอบครัวที่เป็นแบบอย่างที่ดี มีความสามารถในการเข้าถึงเข้าใจ ประเมิน และประยุกต์ข้อมูลข่าวสารทางสุขภาพ เพื่อพิจารณาและตัดสินใจนำไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่เหมาะสมและสามารถเป็นต้นแบบของครอบครัวที่ดูแลเด็กปฐมวัยให้มีสุขภาพดีทั้งร่างกายและจิตใจในชีวิตประจำวันเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพ

ความรู้ด้านการดูแลสุขภาพของเด็กปฐมวัยด้วยหลัก 4D หมายถึง ความรู้ แรงจูงใจ และความสามารถในการเข้าถึง เข้าใจ ประเมิน และประยุกต์ข้อมูลข่าวสารทางสุขภาพ เพื่อพิจารณาและตัดสินใจในชีวิตประจำวันเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพของเด็กตั้งแต่แรกเกิด ถึงต่ำกว่า 6 ปีโดยใช้แนวคิดการส่งเสริมสุขภาพเด็กปฐมวัย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านพัฒนาการและการเล่น(Development & Play) ด้านโภชนาการและการเจริญเติบโต (Diet) ด้านการดูแลสุขภาพช่องปากและฟัน (Dental) ด้านป้องกันและควบคุมโรคติดต่อ (Disease) ที่เชื่อมโยงกันเป็นองค์รวมอย่างสมดุลอันส่งผลให้เด็กสามารถเจริญเติบโต มีพัฒนาการและการเรียนรู้ที่ส่งผลให้กลายเป็นบุคคลที่มีความสุขและมีคุณภาพชีวิตที่ดี

เครือข่าย หมายถึง บุคลากรและหน่วยงานทั้งในและนอกกระทรวงสาธารณสุข ของค์กรที่มีเป้าหมายร่วมกัน และเกี่ยวข้องกับการพัฒนาสุขภาพอนามัยแม่และเด็ก

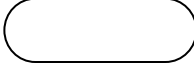

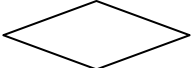
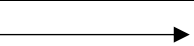

4. ความรับผิดชอบ (Responsibilities) สถาบันพัฒนาสุขภาพระดับเขตเมือง กลุ่มงานพัฒนาสุขภาพผู้สูงอายุ

1. นางจันทิรา นันทมงคลชัย	นักโภชนาการชำนาญการพิเศษ
2. นางดวงประทีป ไตรสุรรัตน์	พยาบาลวิชาชีพชำนาญการพิเศษ
3. ร.ต.อ.หญิง ไปรมา นาคเนียม	นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ
4. นางสาวกรรณิการ์ เจริญจิตร	พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ
5. นางสาวกนกวรรณ แสงสัมฤทธิ์ผล	พยาบาลวิชาชีพปฏิบัติการ
6. นางสาว ปารีชาต ชรากาหมุด	พยาบาลวิชาชีพปฏิบัติการ
7.ร.ท.หญิง ณิชารีย์ อิติอินทร์	พยาบาลวิชาชีพปฏิบัติการ

5. ขั้นตอนการปฏิบัติ (Procedure)

ลำดับ	ผังกระบวนการ	รายละเอียดงาน	ระยะเวลา	ผู้รับผิดชอบ	เอกสารที่เกี่ยวข้อง
1		รวบรวมข้อมูลสถานการณ์ วิเคราะห์มาตรการ แนวทาง องค์ความรู้ ความต้องการของ เครือข่าย กำหนดประเด็น ความรู้ กลุ่มเป้าหมายที่เกี่ยวข้อง	ก.ย.65 ก่อน ปีงบประมาณ 2566	กลุ่มงานพัฒนา สุขภาพสตรี เด็กปฐมวัย และครอบครัว	ผลการ วิเคราะห์/ ทบทวน
2		ประสานรวบรวมข้อมูล และจัดทำ ทำเนียบ ผู้รับบริการ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	ต.ค. 66	กลุ่มงานพัฒนา สุขภาพสตรี เด็กปฐมวัย และครอบครัว	ทำเนียบ ผู้รับบริการ และ ผู้มีส่วนได้ส่วน เสีย
3.		วางแผนการดำเนินงาน งบประมาณ ลักษณะกิจกรรม และขั้นตอน วัสดุอุปกรณ์	ต.ค. 66	กลุ่มงานพัฒนา สุขภาพสตรี เด็กปฐมวัย และครอบครัว	โครงการ ปีงบประมาณ 2566

ลำดับ	ผังกระบวนการ	รายละเอียดงาน	ระยะเวลา	ผู้รับผิดชอบ	เอกสารที่เกี่ยวข้อง
4.		ประสานงาน ชี้แจง จัดการประชุมสร้างความร่วมมือของภาคีเครือข่ายผู้เกี่ยวข้อง	ไตรมาส 1	กลุ่มงานพัฒนาสุขภาพสตรี เด็กปฐมวัย และครอบครัว	รายงานการดำเนินงาน
5.		ประชุมปรึกษาหารือและนำเสนอแนวทางการบูรณาการที่สอดคล้องตามบริบทของเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง	ไตรมาส 1	กลุ่มงานพัฒนาสุขภาพสตรี เด็กปฐมวัย และครอบครัว	รายงานการดำเนินงาน
6.		ดำเนินกิจกรรมบูรณาการและสร้างความเข้มแข็งภาคีเครือข่ายตามแผน	ช่วงเวลาตามแผนงานโครงการ	กลุ่มงานพัฒนาสุขภาพสตรี เด็กปฐมวัย และครอบครัว	รายงานการดำเนินงาน
7.		ประเมินผล ติดตามแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และเยี่ยมเสริม	ไตรมาส 3,4	กลุ่มงานพัฒนาสุขภาพสตรี เด็กปฐมวัย และครอบครัว	รายงานการดำเนินงาน
8.		สรุปผลการดำเนินงาน	ไตรมาส 2,4	กลุ่มงานพัฒนาสุขภาพสตรี เด็กปฐมวัย และครอบครัว	สรุปผลการดำเนินงาน

สัญลักษณ์ที่ใช้	ความหมาย
	จุดเริ่มต้นและสิ้นสุดของกระบวนการ
	กิจกรรมและการปฏิบัติงาน
	การตัดสินใจ เช่น การตรวจสอบ การอนุมัติ
	แสดงถึงทิศทาง หรือการเคลื่อนไหวของงาน
	จุดเชื่อมต่อระหว่างขั้นตอน

6. ภาคผนวก -

